

Leo Trotskij

Vad är en masstidning?

30 nov 1935

Till medlemmarna i Bolsjevik-leninistiska gruppen (GBL).¹

Jag har just fått höra att mitt brev till politbyrån om den nya ”masstidningen” [”Vänd er till massorna!”] lästes upp vid det allmänna mötet. Jag kan inte annat än glädjas om det lyckades klargöra situationen en aning. Jag riktade mig först till politbyrån i förhoppning om att frågan gick att lösa utan en ny diskussion om grundvalarna som slogs fast vid den senaste nationella konferensen. Men det visade sig att initiativtagarna till *La Commune*, efter att ha förberett sitt företag utanför organisationen och faktiskt mot både den nationella och internationella organisationen, beslutade sig för att provocera fram en diskussion efter fullbordat faktum. Under dessa omständigheter vore det kanske inte helt utan intresse om jag på ett mer precist sätt utvecklade den kritik och de förslag som fanns i mitt brev till politbyrån.

1) Vad är en ”masstidning”? Frågan är inte ny. Man kan säga att den revolutionära rörelsens hela historia har varit full av diskussioner om ”masstidningen”. Det är en elementär plikt för en revolutionär organisation att göra sin politiska tidning så lättillgänglig som möjligt för massorna. Denna uppgift kan endast lösas som en funktion av tillväxten för organisationen och dess kadrer som banar väg till massorna för tidningen – därför att det inte räcker att kalla en publikation för ”masstidning” för att få massorna att verkligen acceptera den. Men ofta leder revolutionär otålighet (som lätt kan förvandlas till opportunistisk otålighet) till följande slutsats: Massorna kommer inte till oss därför att våra idéer är för komplicerade och våra paroller för avancerade. Därför måste vi förenkla vårt program, lätta upp våra paroller – kort sagt kasta ballasten överbord. I grunden betyder detta: Våra paroller ska inte svara mot den objektiva situationen, förhållandet mellan klasserna som kan analyseras med den marxistiska metoden, utan mot subjektiva uppskattningar (extremt ytliga och inadekvata) av vad ”massorna” kan och inte kan acceptera. Men vilka massor? Massan är inte enhetlig. Den utvecklas. Den känner händelsernas tryck. I morgon kommer den att acceptera vad den inte accepterar i dag. Med stigande framgång kommer våra kadrer att lysa upp spåret för våra idéer och paroller, som visar sig vara riktiga därför att de bekräftas av händelsernas frammarsch och inte av subjektiva och personliga uppskattningar.

2) En masstidning skiljer sig inte från en teoretisk tidskrift eller ett kaderorgan genom sina *paroller* utan genom *det sätt på vilka de presenteras*. Kadertidningen visar sina läsare alla delar av den marxistiska analysen. Masstidningen presenterar bara dess resultat och baserar sig samtidigt på massornas egna omedelbara erfarenheter. *Det är långt mycket svårare att skriva på ett marxistiskt sätt för massorna än att skriva för kadern.*

3) Låt oss anta att GBL enade sig om att ”förenkla” vårt program, att rensa ut parollerna för det nya partiet och den Fjärde internationalen, att avstå från den oförsonliga kritiken mot socialpatrioterna, att lägga ned kritiken mot ”den Revolutionära Vänstern” och Pivert personligen. Jag vet inte om den tidningen, genom något magiskt under, skulle bli en masstidning. Jag betvivlar det. Men den skulle i alla fall bli en *SAP-istisk* eller *pivertistisk* tidning. Det är just den pivertistiska tendensens väsen: Att acceptera ”revolutionära” paroller men inte dra de nödvändiga slutsatserna av dem, nämligen att bryta med Blum och Zyromsky, skapa ett nytt parti och en ny international. Utan detta blir alla ”revolutionära” paroller av noll och intet värde. I det nuvarande stadiet är den pivertistiska agitationen ett slags opium för de revolutionära arbetarna. Pivert vill lära dem att man kan vara för revolutionär kamp och

¹ GBL, Bolsjevik-leninistiska gruppen. Trotskistisk gruppering i det franska Socialistpartiet.

”revolutionära aktioner” (för att låna en fras som är på modet) och samtidigt upprätthålla goda förbindelser med chauvinistiskt slödder. Allting beror på ”tonen”, förstår ni? Det är tonen som gör musiken. Om en tiger kuttrade som en duva skulle hela världen bli hänförd. Men vi med vårt bryska språk måste säga att *den Revolutionära Vänsterns ledare demoraliserar och drar vanära över det revolutionära medvetandet*.

Jag frågar er: Om vi förkastade de paroller som dikteras av den objektiva situationen och utgör själva stommen i vårt program, i vilket avseende skulle vi då skilja oss från pivertisterna? Inget. Vi skulle bara bli andra klassens pivertister. Om nu massorna skulle ta ställning för pivertisterna, så skulle de föredra första klassens framför andra klassens.

4) Jag ska ta upp den lilla appellen som tryckts för ”*La Commune* – organ för revolutionär (?) handling (?)”. Detta dokument ger oss ett slående exempel (osökt av dess författare) på några av de idéer som uttryckts ovan. ”*La Commune* ska tala fabrikernas och fältens språk. Den ska tala om det elände som härskar där, den ska uttrycka dess passioner och mana till revolt”.

Detta är en mycket lovvärd avsikt, fastän massorna mycket väl känner till sin egen misär och revoltkänslorna (dämpade av de patriotiska apparaterna med benäget bistånd av pivertisterna). Vad massorna kan begära av en tidning är ett *klart program och en korrekt ledning*. Men just på denna fråga tiger appellen. Varför? Därför att den är mer intresserad av att dölja sina idéer än uttrycka dem. Den accepterar det centristiska receptet: att följa minsta motståndets lag och *inte säga det som är*. Fjärde Internationalens program, det är för ”oss”, ”de stora grabbarna” i ledningen. Och massorna? Vad är massorna? De kan nöja sig med en fjärdedel eller till och med en tiondel av programmet. En sådan mentalitet kallar vi för opportunistisk aristokrati. Det är på samma gång en äventyrlig inställning, en mycket farlig inställning, kamrater. Det är inte marxisternas inställning.

Efter den ovan citerade meningen hittar vi i appellen ett antal historiska hågkomster: ”Till sönerna och sonsönerna till Croix-Rousses kämpar, till de som bemannade barrikaderna i juni 1848, till kommunarderna 1871, säger *La Commune*” etc (följt av retorik à la Magdeleine Paz). Jag vet sannerligen inte om de upproriska massorna är i behov av litterära hågkomster och en något ihålig retorik förklädd till ett program.

Men här börjar den viktigaste delen: ”*La Commune* ska inte bli ytterligare en i mångfalden av tendenser inom arbetarrörelsen”. Vilket suveränt förakt för ”mångfalden” av existerande tendenser. Om alla tendenser har fel eller är otillräckliga måste en ny skapas, den sanna, den riktiga. Om det finns sanna och falska tendenser måste arbetarna lära sig hur man ska skilja dem åt. Massorna måste uppmanas att förena sig med den riktiga tendensen och bekämpa de felaktiga. Men nej. Initiativtagarna till *La Commune* ställer sig ”över striderna” ungefär som Romain Rolland. Ett sådant agerande är inte värdigt marxister.

Efter detta räknar de upp ett antal namn för att, oavsett hur lite, specificera den nya tidningens ytterst vaga karaktär. Jag ogiltigförklarar mitt namn, som *La Commune* åberopar utan minsta berättigande. Såsom varande i livet kan jag åtminstone försvara mig. Men de andra, våra gemensamma lärare, den revolutionära socialismens verkliga ledare? Tyvärr är de försvarslösa. Appellen nämner Marx och Blanqui. Vad betyder det? Vill de skapa en ny ”syntes” mellan marxism och blanquism? Hur ska massorna kunna reda ut kombinationen av dessa två namn? Lite längre ner hittar vi Lenin. Men stalinisterna åberopar också honom. Om ni inte förklarar för massorna att ni är mot den stalinistiska strömningen, så kommer de att föredra *l'Humanité* framför *La Commune*. Denna kombination av namn förklarar ingenting. Den bara vidgar och fördjupar tvetydigheten.

Och här är den stora punkten: ”*La Commune* startas av militanter från ett flertal olika tendenser för att få en ny stor armé av kommunarder att växa fram”. Vad betyder detta, denna

okända besättning av anonyma, okända ”flertal tendenser”? Vilka tendenser är inblandade? Varför har de (fortfarande okända) grupperat sig utanför och mot andra tendenser? Syftet att skapa ”en stor armé av kommunarder” är lovvärt. Men glöm inte att den armé som skapades en gång (1871) drabbades av en fruktansvärd katastrof därför att den magnifika armén saknade ett program och en ledning.

Slutsats: Appellen kunde ha skrivits Marceau Pivert (i samarbete med Magdeleine Paz) med undantag för en punkt – namnet på författaren till dessa rader. Men jag upprepar att jag för min del oförsonligt är mot denna tvetydiga och antimarxistiska appell.

5) GBL:s anslutning till SFIO² har visat sig vara fullständigt rätt. Den var ett steg framåt. Kongressen i Mulhouse var höjdpunkten för bolsjevik-leninisternas inflytande i SFIO. Det var nödvändigt att inse att vi nått gränsen för de möjligheter som fanns inuti Socialistpartiet (åtminstone för vuxna). Det var nödvändigt att använda den nyvunna och nya auktoriteten för att påverka nya och jungfruliga element utanför Socialistpartiet, vars sociala sammansättning är bedrövlig. Det var detta jag föreslog i ett brev som sedan dess har publicerats i GBL:s internbulletin (nr 6, brev från 10 juni), och som jag tillåter mig att rekommendera att kamraterna läser om i anslutning till detta brev. När jag passerade Paris [på väg till Norge] träffade jag flera kamrater, i synnerhet några av *La Communes* framtida upphovsmän, som definitivt var mot tanken på en ny omsvängning. Dessa kamrater hade börjat gilla sin verksamhet inom de reformistiska och centristiska kretsarna och hoppades kunna gå framåt ännu mer. Det var ett misstag. Tid och kraft slösades bort i onödan istället för att efterlikna ungdomen. Deras inriktning var mer korrekt eftersom den inriktades på de unga arbetarna utanför Socialistpartiet.

Sedan kom utslutningarna i Lille. Jag för min del betraktade dem som en befrielse, eftersom de var ett uttryck för verkligheten: *att det var omöjligt att tänka sig en fruktbar framtid i SFIO:s led*, i synnerhet med det annalkande kriget och sammanslagningen med stalinisterna. Det föreföll som om utslutningen var så talande att den besparade oss behovet att diskutera vilken väg vi skulle ta. Vi måste inleda en energisk och oförsonlig offensiv mot de som utslöt oss, inte som ”splittrare” (det är Piverts småprat) utan först och främst som den franska imperialismens tjänare. Samtidigt måste vi öppet kritisera Pivert, eftersom han hade tagit Zyromskys roll som skydd för Folkfrontens vänster. Vi måste utveckla programmet för *aktionskommittéer*, gå emot samarbete med radikalerna och öppet förkunna behovet av att förbereda ett *nytt parti* för att rädda proletariatet och dess yngre generation. Istället försökte *Commune*-gruppen framförallt vinna sympatier från Revolutionära Vänstern med hjälp av personliga manövrar, sammanslagningar i korridorerna, och framförallt genom att avsäga sig våra paroller och kritik av centristerna. För två eller tre månader sedan slog Marceau Pivert fast att kampen mot ”trotskismen” är ett tecken på reaktionära tendenser. Men nu är han själv, under ledning av folket från SAP, en företrädare för denna reaktionära tendens. *Revolutionära Vänstern har blivit det mest omedelbara och skadliga hindret för utvecklandet av en revolutionär förtrupp*. Det måste sägas öppet och överallt, med andra ord speciellt i en masstidning. Men *Commune*-gruppen har gått så långt i sin romans med pivertisterna att man tvingas fråga sig om dessa kamrater fortfarande är med oss eller om de har gått över till centristiska uppfattningar. Det är där man hamnar om man kastar principerna överbord och längre än nödvändigt anpassar sig till den reformistiska apparaten och dess centristiska betjänter.

6) Vi kan fråga: och *Revolution*? Den tidningen tillhör inte heller vår strömning. Ändå deltar vi i den. Det är riktigt, men *Revolution* är tidning för en organisation som alla känner till –

² ”Section Française de l'Internationale Ouvrière”, franska sektionen i Arbetarinternationalen. Det vill säga det franska socialistpartiet.

ungsocialisterna. Tidningen leds av *två tendenser* som närmar sig varandra och oundvikligen måste gå samman. Den Revolutionära Socialistiska Ungdomens progressiva natur avgörs just av detta faktum: att de vänder sig till bolsjevik-leninisterna och inte till Revolutionära Vänstern. (Att kamrat Zeller, efter allt som hänt, tillfälligt var ansluten till Revolutionära Vänstern, var ett misstag och ansvaret för det måste delas av *Commune*-gruppen.)

Revolution är en levande tidning i rörelse, och den kan bli den proletära ungdomens tidning. Men för att kunna fullfölja den uppgiften får inte *Revolution* falla för *La Communes* förvirring, utan måste konkretisera sina ståndpunkter – det vill säga anta bolsjevik-leninisternas paroller.

7) *La Verité* är helt nödvändig. Men den måste befria sig från den centristiska påverkan som gav upphov till *La Communes* appell. *La Verité* måste återta sin kämpande, oförsonliga karaktär. Det viktigaste målet för dess kritik är pivertismen, som är mot leninismen och följaktligen utifrån sin egen karakterisering därmed har blivit en reaktionär strömning.

8) Jag vill i detta brev inte analysera de extraordinära metoder som användes av *Commune*-gruppen gentemot sin egen nationella och internationella tendens. Det är en mycket viktig fråga men ändå sekundär i förhållande till frågan om programmet och fanan.

Jag tror, kamrater, att ni har stora möjligheter framför er. Äntligen kommer ni att kunna skörda frukterna av era hittillsvarande ansträngningar, men på ett villkor: att ni inte tillåter en sammanblandning av tendenser, teorier och fanor. Att ni mer än någonsin praktiserar en leninistisk orubblighet och öppet och energiskt inriktar er på det nya partiet och Fjärde internationalen.

L Trotskij

(Delar av denna artikel publicerades första gången på svenska i *Mullvaden*, nr 2 1974. Kompletterad och delvis redigerad dec -06, Göran Källqvist.)